

NEWS LETTER

HUMANITA

Büki Nemzeti Park
Igazgatóság

Témák

Jó gyakorlati példák

Monitoring módszerek

Invazív idegen fajok

Ember-természet konfliktuskezelés

Kedves hírlevél olvasónk,

Nagy örömmel osztjuk meg Önökkel második hírlevelünket! Ez a projekt második időszaka, és alig várjuk, hogy beszámolhassunk a **HUMANITA projektben** elért eredményeinkről. Eseménydús időszak áll mögöttünk és úgy érezzük minden területen jelentős Nagy örömmel osztjuk meg Önökkel második hírlevelünket! Ez a projekt második időszaka, és alig várjuk, hogy beszámolhassunk a HUMANITA projektben elért eredményeinkről. **Eseménydús időszak áll mögöttünk és úgy érezzük minden területen jelentős kérdésünk van, forduljanak hozzánk bizalommal.**

A turisták védett területekre gyakorolt környezeti hatásainak megfigyelése – íme a jelenlegi módszerek és a bevált gyakorlatok

Beszámoló a bevált gyakorlati példákról

Az elmúlt időszakban jelentős mérföldkőhöz értünk az Interreg Central Europe **HUMANITA** projekttel kapcsolatos erőfeszítéseink eredményeként. A „Bevált gyakorlatok a látogatók és a környezetre gyakorolt hatásuk megfigyelésére” című műhelytalálkozót követően az eredmények összegzésére összpontosítottunk, amely alapján megjelent első kiadványunk **„Jelentés a turizmus védett területeken belül gyakorolt környezeti hatásainak megfigyeléséhez használt bevált gyakorlatokról”** címmel.

A projekt teljes időtartama alatt szerte a világon igyekszünk betekintést nyerni a védett területek és tudományos intézmények bevált gyakorlataiba. Keresésünk magában foglalja az átfogó másodelemzést, illetve a látogatók környezetre gyakorolt hatásainak megfigyelésében már tapasztalatot szerzett szakemberekkel tartott műhelytalálkozókatis.

A fenti jelentés átfogó képet nyújt a védett területeken folytatott turizmusról és az ehhez kapcsolódó környezeti hatásokról. Olyan tevékenységekben mélyedtünk el, amelyek célja az e hatások megfigyelésére vonatkozó bevált gyakorlatok azonosítása. Fókuszterületeink közé tartozik: a látogatók, a vadvilág, a növényzet, az erózió és a szennyezés nyomon követése.

Ez a jelentés a nagyra becsült projektpartnereink által tartott műhelymunkákból és másodelemzésekből összegyűjtött ismeretek csúcspontja. A szakemberek által megosztott gyakorlati tapasztalatokat alaposan átgondoltuk és ezután mutattuk be a fejezetekben. A jelentés végén a projektpartnerek által végzett kutatások eredményeit egy átfogó adatlap foglalja össze.

Szeretettel meghívunk minden érdeklődőt, védett területek kezelőit, a környezetvédelem szerelmeseit és mindenkit, aki érdeklődést mutat természeti kincseink megőrzése iránt, hogy merüljön el ebben a jelentésben, és fedezze fel a benne rejlő gazdag ismeretanyagot!

Jelentés a kísérleti helyszínekre gyakorolt hatásokról

Az elmúlt hónapokban elkötelezett projektpartnereink keményen dolgoztak az egyes kísérleti helyszínekre szabott **„Jelentés a turizmus környezeti hatásairól”** című kiadványon. Nagyra becsült, védett területekkel foglalkozó partnereink céltudatosan gyűjtötték a létfontosságú adatokat, hogy ezzel alapot adjanak az átfogó jelentéseknek. A cél az volt, hogy részletes pillanatképet adjunk az egyes területek környezeti állapotáról, a turisztikai hatások nyomon követésének erőfeszítéseiről és a turisztikai tevékenység volumenéről.

Ezen jelentések nemcsak a védett területekről festenek átfogó képet, hanem azokról a kísérleti helyszínekről is információt szolgáltatnak, ahol a **HUMANITA projekt** keretében különböző monitoring tevékenységek bontakozhatnak majd ki. A jelentéseket az teszi igazán felbecsülhetlenné, hogy összefoglalják a múltbeli eredményeket, miközben rávilágítanak a folyamatban lévő erőfeszítésekre is. Meghatározzák azokat a területeket is, ahol további megfigyelésre van szükség, előkészítve ezzel a jövőbeli projekttevékenységek útját.

Honlapunkon hamarosan mind az öt résztvevő védett terület jelentései elérhetőek lesznek. Ez az átfogó tudástár a természeti és turisztikai meglátások kincsestáráként szolgál majd, amely a fenntartható környezetvédelmi gyakorlatok felé vezető közös utunkat irányítja.

Innovatív megfigyelési módszerek és adatkészletek kidolgozása a turisták környezeti hatásainak kimutatására

A **HUMANITA projekt** kezdeti előkészítő időszaka lezárult, így megkezdődhetnek a második munkacsomaghoz kapcsolódó tevékenységek! Néhány rövidtávú eredménnyel is büszkélkedhetünk, de fontos hogy a projekt végéig tartó feladatokra, koncentráljunk, amelyek a második időszakhoz kapcsolódnak. Utóbbiba az összes partnert és kísérleti helyszínt bevonjuk, így rengeteg színes tevékenység veszi kezdetét.

Adatbázis építése

Tekintettel a projekt hároméves időtartamára tervezett monitoring-tevékenységek mennyiségére és sokféleségére, az összes adat gyűjtésére és kezelésére szolgáló külön felület megléte alapkövetelmény. Valójában a második időszakra tervezett eredmények között szerepel egy relációs adatbázis tervezése és megvalósítása, amely közös platformot biztosít valamennyi partner számára az adatbázisok megosztásához. Ebben az időszakban meghatározták az adatbázis szerkezetét is, így a további fejlesztések a kísérleti helyszínekről származó adatminták integrálására fognak összpontosítani a minél hatékonyabb működés biztosítása érdekében.

Kísérleti helyszíni tevékenységek

A második munkacsomag középpontjában az innovatív megfigyelési módszerek kidolgozása áll, amely tevékenység ezen időszakban el is kezdődött. A partnerek azonban már a projekt kezdete óta lelkesen végezték e tevékenységeket a kísérleti helyszíneiken: az új műszereket helyszíni tevékenységekkel tesztelték, amely előzetes eredményeket hozott. **A 2024-es tavaszi szezon közeledtével a partnerek alkalmazni kezdték az előzetesen megszerzett tapasztalataikat, és hivatalosan is megkezdték a helyszíni felméréseket, az új eszközök telepítését és az adatmintavételeket valamennyi kísérleti helyszínen.**

Fotó: Ursula Gabiner

Részvételi ellenőrzés

A **HUMANITA** másik célja, hogy megfelelő eszközöket tervezzen a közösségi tudományos tevékenységekhez (citizen science), bevonva ezzel a turistákat és a látogatókat a védett területeken zajló adatgyűjtési folyamatba. A második munkacsomag tartalmaz egy, az ezzel a témával foglalkozó teljesítendő feladatot is, amelynek célja olyan részvételi megfigyelési tevékenységekhez szükséges eszközkészletek kifejlesztése és biztosítása, mint például a GPS-adatokon keresztül történő nyomvonal-használat észlelése, valamint az invazív, nem őshonos növényfajok azonosítása. Az általános megfigyelési tevékenységekhez hasonlóan a részvételi megfigyelés eredményeit is integrálni fogják az adatbázisba, hogy növeljék a turisták és a védett területek közötti kölcsönhatásról szóló ismereteket. A partnerek különféle részvételi megfigyeléseket fognak végezni: a **Karintiai Alkalmazott Tudományok Egyeteme** által a **Karawanken-Karavanke Geoparkban** végzett DNS-mintavételezés például kiegészül az invazív fajokra vonatkozó részvételi megfigyeléssel az **iNaturalist** platform segítségével.

Az **Interreg Central Europe HUMANITA** projektünk részeként, valamint a részvételi megfigyelés keretében elmerülünk az önkéntes tudomány (citizen science) világában, hogy fényt derítsünk az invazív idegen fajokra projektpartnerünk, a **Karawanken-Karavanke Geopark** területén.

A közösségi tudomány (citizen science) olyan kutatási módszer, amely lehetővé teszi az önkéntesek számára, hogy tudományos háttértől függetlenül értékes adatokat szolgáltatassanak. A technológia fejlődésének köszönhetően a résztvevők ma már akár kedvenc mobilalkalmazásaikon keresztül is könnyen bekapcsolódhatnak a kutatásba.

A **Karintiai Alkalmazott Tudományok Egyetemével** és a **Karawanken-Karavanke Geoparkkal** együttműködve kihasználjuk ezt a lehetőséget. Az általunk választott eszköz az **iNaturalist** platform – egy olyan hálózat, ahol „civil tudósok” és biológusok összefognak, hogy dokumentálják és megosztják a biológiai sokféleséggel kapcsolatos megfigyeléseiket. A teljeskörű adatbevitelhez a „civil tudósoknak” fel kell tölteniük a növényről és a környező területről készült képeket, a faj nevét és a helyszínt.

Meghívjuk Önöket, hogy legyenek részesei **iNaturalist** projektünknek, ahol megfigyeléseik valódi változást hozhatnak. Hozzájárulásuk segíthet megérteni, hogyan terjednek el az invazív fajok a környék túraútvonalain, és ezzel éveken át éveken át partnereink lehetnek a természetvédelemben. **Projektünk 2024 tavaszán indult, és meghívjuk Önöket, hogy csatlakozzanak közösségünkhöz.**

Foto: Umesh Grabner

Ember és természet közötti konfliktuskezelés

A turisták természetről és védett területekről alkotott nézeteinek feltárása: Mit mond nekünk a HUMANITA munkája?

A projekt öt kísérleti területe, de különösen 2023 júliusa és októbere között a turistáknak kiküldött kérdőívek elemzése érdekes eredményekre vezetett a turisták szokásairól és a lakosság természeti környezettel kapcsolatos ismereteiről. A tanulmány célja, hogy a látogatók által szolgáltatott adatokból megérthessük a látogatók szokásait és választásait a területek látogatása és felfedezése során, a különböző természeti környezeteket érő hatások tudatosítását, és általában véve azt az érzékenységet, amellyel a természettel és annak finom egyensúlyával való érintkezés élményét fenntarthatóvá teszik.

Tisztában vagyunk azzal, hogy a résztvevők többsége elsősorban gyalogos és túrázó tevékenységet folytat, és gyakran már ismert, védett területeket és természeti helyszíneket keres fel. A kérdőívben résztvevők több mint 80%-a azt állítja, hogy a kirándulások során leginkább a területek által kínált természeti örökség szépségét és nagyszerűségét értékeli, és több mint egyharmaduk állítja, hogy a sportolási és szabadidős tevékenységek lehetőségei vonzzák őket. Előfordul olyan is, akiket kizárólag a vadon élő állatokkal való találkozás vagy egyszerűen csak azok megfigyelésének lehetősége vonzza és érdekli a nyilvánosság egy részét.

A látogatók és a vadon élő fajok közötti interakció az egyik olyan téma, amelyre konkrét felismerések épültek. Ami ebből kiderül, az egyrészt kiindulópont a projekt célkitűzéseivel kapcsolatos továbbgondolni való feladathoz, másrészt egyfajta összehasonlítási alap ahhoz, amit az ember és a természet együttélésével kapcsolatos kérdések aktualitása miatt egyre nagyobb figyelemmel és prioritással szükséges kezelnünk. Ebben a konkrét témában a turistákat arra kértük, hogy jelöljék meg, hogy a felsoroltak közül mely vadon élő állatfajok korlátozhatják a szabadidős tevékenységeket azon a területen, ahol a kirándulás és a felmérés zajlott.

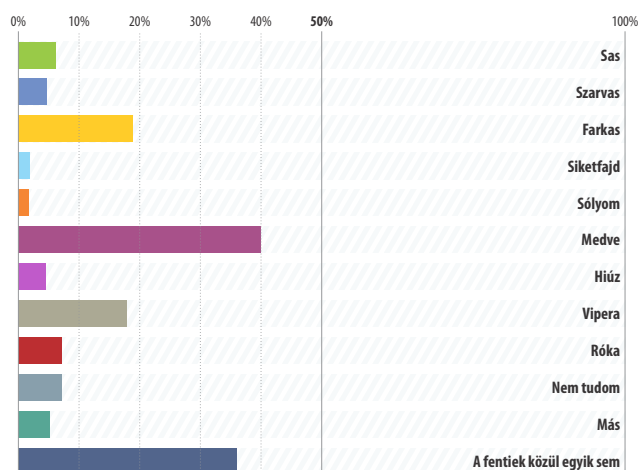
Lényegében az összesített adatok azt mutatják, hogy a természeti környezet látogatását bizonyos módon a vadon

élő állatok jelenléte és az erről való tudomásszerzés határozza meg. A tevékenységek korlátozására és a környezetben való mozgással kapcsolatos aggodalomra fő okot adó tényező a fajok egy némiképp szűk köre, amelynek élén kétségtelenül a medve áll. A turisták 40%-a szerint a Közép-Európa egyes hegyvidéki területein élő nagyragadozó olyan jelenléteket képvisel, amelyhez alkalmazkodni szükséges, ez pedig adott esetben akár mozgáskorlátozással is járhat a természeti környezetben.

19. kérdés:

A vadon élő fajok közül melyik korlátozza szabadidős tevékenységeit ezen a területen? Kérjük, válassza ki a max. 3 választ

Az adatok rámutatnak a medvék okozta aggodalomra (40%) az összes kísérleti helyszínen.

A medve fenyegetésként jelenhet meg a szlovákiai Mala Fatra Nemzeti Parkban (80%), a magyarországi Büki Nemzeti Parkban (37,5%), valamint az olaszországi Appennino Tosco-Emiliano Nemzeti Parkban (30%).

Ezen adatok jelentősége nemcsak az objektív információk dokumentálásában rejlik, hanem a turistáknak a védett területek környezetével kapcsolatos érzékenységének és informáltságának felmérésében is. E feltárás célja az ökoszisztémák fenntartható együttélésének megértése és elősegítése.

MARADJANAK VELÜNK TOVÁBBI BETEKINTÉSEKÉRT!

UNIVERSITY
OF ŽILINA

GEOPARK
KARAVANKA
KARAVANKA

unesco
Global Geopark

eurac
research

KÄRNTEN
UNESCO Chair for
Sustainable Management
of Conservation Areas

unesco
Chair

NOTITIA
savjetovanje & usluge

UNIVERSITÀ
DI PARMA

Bükk Nemzeti Park
Igazgatóság

CEEweb
for Biodiversity

Kamenjak
NARAVNA USTANOVA KAMENJAK

Parco Nazionale
APPENNINO
TOSCO-EMILIANO